

YAPAY ZEKÂ İLE ÜRETİLEN İÇERİKLER BAKIMINDAN ESER SAHİPLİĞİ

Authorship in the Context of Artificial Intelligence Generated Content

Musa KASIMOĞLU*

Özet

Yapay zekâ, geleneksel olarak yalnızca insana özgü kabul edilen zekâ olgusunun, insan dışı sistemlerde yapay yöntemler aracılığıyla modellenmesi ve işlevsel hâle getirilmesi amacına dayanan bir kavramdır. İnsan zekâsının teknik araçlarla yeniden üretilmesine yönelik çalışmaların ilerlemesiyle birlikte, sahip oldukları kapasite ve yeteneklere göre farklılaşan çeşitli yapay zekâ türleri ortaya çıkmıştır. Özellikle insan müdahalesinden bağımsız biçimde karar alabilen ve öğrenme süreçlerini sürdürebilen modellerin geliştirilmesi, yapay zekâ sistemlerinin üretkenliğini ve toplumsal etkisini giderek artırmaktadır. Yapay zekâ tarafından ortaya konulan fikri ürünlerin ekonomik ve kültürel değer yaratma potansiyeline sahip olması, bu ürünlerin hukuki niteliğine ilişkin tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, yapay zekâ kaynaklı fikri çıktılarının “eser” olarak kabul edilip edilemeyeceği temel bir sorun alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra, söz konusu ürünlerin eser niteliği taşıdığı varsayıldığında, eser sahipliğinin yapay zekâyâ atfedilip atfedilemeyeceği ve buna bağlı olarak telif haklarının yapay zekâ lehine tahakkuk etmesinin mümkün olup olmadığı da tartışmaya açılmaktadır. Mevcut hukuk düzenlerinde bu sorulara doğrudan cevap veren kapsamlı bir düzenlemenin bulunmaması, konunun çok yönlü bir incelemeye tabi tutulmasını gerekli kılmaktadır. Bu çalışma, ilk bölümünde yapay zekâ kavramını ve yapay zekâyâ özgü öğrenme biçimlerini ele almakta; ikinci bölümünde ise eser kavramı çerçevesinde yapay zekâ tarafından üretilen içeriklerin hukuki niteliğini incelemekte ve devamında bu ürünler üzerinde eser sahipliği iddialarını değerlendirmektedir.

Anahtar kelimeler: Yapay Zekâ, Telif Hakkı, Hususiyet, Derin Öğrenme, FSEK, Eser

Abstract

Artificial intelligence (AI) refers to a conceptual and technological framework aimed at replicating within artificial, non-human systems the cognitive capacities traditionally regarded as exclusive to human beings. Efforts to reproduce human intelligence through computational and algorithmic means have led to the emergence of diverse forms of AI, differentiated according to their functional capabilities, levels of autonomy, and technical sophistication. In particular, the advancement of learning mechanisms that allow AI systems to operate and adapt without direct human intervention has significantly enhanced their productivity and practical relevance. As AI systems increasingly generate intellectual outputs capable of producing social, cultural, and economic value, fundamental questions concerning the legal and conceptual status of these outputs have gained prominence.

➤ Bu makale Etik Kurul iznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee permission.

➤ Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 19.2.2026

➤ Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 17.7.2026

* C. Savcısı, Bursa Adalet Sarayı, Bursa/Türkiye, İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, E-posta: musa.kasimoglu@std.medipol.edu.tr, <https://orcid.org/0009-0006-0351-7269>

Central among these is whether intellectual products generated by AI can be regarded as “works” in the legal sense. Furthermore, assuming that such products meet the criteria of a work, additional issues arise regarding the attribution of authorship and the possibility of assigning copyright protection to AI systems themselves. The lack of explicit legal frameworks addressing these matters renders a comprehensive and multidimensional analysis necessary. Accordingly, the first part of this study outlines the concept of artificial intelligence and examines AI-specific learning models, while the second part focuses on the notion of a work, assessing the legal qualification of AI-generated intellectual products and subsequently exploring questions of authorship and the potential recognition of copyright interests in relation to such products.

Key Words: Artificial Intelligence, Copyright, Individuality, Deep Learning FSEK, Work

GİRİŞ

“Tanrı insanı kendi suretinde yarattı” ve “Onları biz yarattık” ifadeleri, Hristiyanlık ve İslam dinlerinin temel kaynakları olan İncil ve Kur’an’da yer alan ve milyonlarca insan tarafından derin bir inançla benimsenen anlatımlardır. İnanç sistemlerinin özünde yer alan metafizik kabuller dikkate alındığında, insanın bir yaratıcı tarafından var edilip edilmediği sorusu, deneysel ve somut kanıtlarla doğrulanabilir bir alanın dışında kalmakta; daha çok düşünsel ve felsefi bir tartışma niteliği taşımaktadır. Bu nedenle söz konusu soru, bilimsel yöntemler çerçevesinde kesin bir sonuca bağlanabilecek bir problem alanı olarak değerlendirilememektedir.

Buna karşılık, somut veriler ışığında bilinen bir gerçek, insanın tarih sahnesine çıktığı andan itibaren çevresini dönüştüren, yeniden şekillendiren ve yeni olgular ortaya koyan bir varlık olduğudur. Özellikle son yüzyılda insan eliyle gerçekleştirilen bilimsel ve teknolojik çalışmaların hız kazanması, bilinmeyene yönelik merakın artmasına ve bu merakın sistematik araştırmalara dönüşmesine zemin hazırlamıştır. İnsanlığın varlığını sürdürebilmesi ve zamanla dünya üzerindeki hâkimiyet alanını genişletmesinin temelinde, gözlem yapma ve gözlemlenen olguları taklit edebilme yeteneği bulunmaktadır. Doğada karşılaşılan yapı ve süreçlerin kopyalanması, bu kopyaların yeni koşullara uyarlanması ve geliştirilen varyasyonlara uyum sağlanması, insan toplumunun sürekli ilerlemesini mümkün kılmıştır. Günümüzde pek çok teknolojik gelişmenin temelinde yer alan bu taklit yeteneğinin en somut ve bilinen örneklerinden biri, kuşların fiziksel yapısından esinlenilerek geliştirilen hava taşıtlarıdır.

Biyomimetik olarak adlandırılan ve doğada bulunan canlıların fiziksel özelliklerinin yapay yöntemlerle yeniden üretilmesini ifade eden bu yaklaşım¹, zamanla daha ileri bir aşamaya taşınmış; insan, yalnızca çevresindeki doğal varlıkları değil, doğrudan kendisini model almaya yönelmiştir. Bu yönelim, başlangıçta insanın fiziksel niteliklerinin taklit edilmesine dayanan ilkel robotların geliştirilmesiyle somutlaşmıştır.² İnsan fizyolojisini andıran fiziksel özelliklere sahip bu makine-

¹ Torben A. LENAU, Hyunmin CHEONG, L. H. SHU, ‘Sensing in Nature: Using Biomimetics for Design of Sensors’ (2008) 28(4), *Sensor Review* 311.

² Matej HOFMANN, ‘Learning Body Models: From Humans to Humanoids’ *Habilitation Thesis, Faculty of Electrical Engineering, Czech Technical University in Prague* (2022); ayrıca bkz. X. Wang, ‘Study of the Bionic Humanoid Robot in Industrial Design’, 2015.

lerin kullanımında, zamanla insanın bedensel gücüne olan ihtiyaç büyük ölçüde ortadan kalkmış olsa da söz konusu sistemlerin işleyebilmesi ve kendilerine iletilen talimatları yerine getirebilmesi bakımından insan denetimine duyulan gereksinim devam etmiştir. Bu durum, insanın kendi fiziksel varlığını taklit edebilme kapasitesini ortaya koymasının ardından, kendisine özgü olup maddi nitelik taşımayan ve doğrudan gözlemlenemeyen zihinsel yetilerin de yapay yollarla yeniden üretilebilir olup olmadığı sorusunu gündeme getirmiştir. Bu soruya cevap arayışıyla yürütülen çalışmalar sonucunda ise yapay zekâ kavramı şekillenmiştir.

Yapay zekâ teknolojilerinin geliştirilmesinin temelinde, insan benzeri biçimde düşünebilen, değerlendirme yapabilen ve olaylar arasında nedensel bağlar kurabilen bir sistemin oluşturulması ve bu sistem aracılığıyla insan yaşamının kolaylaştırılması hedefi yer almaktadır. Özellikle makine öğrenmesi ve derin öğrenme yöntemlerinin bu sürece dâhil edilmesiyle birlikte, insan bilişsel süreçlerine giderek daha fazla yaklaşan ve gündelik yaşamda etkin biçimde kullanılmaya başlanan yapay zekâ sistemleri, önemli hukuki tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Bu çerçevede, söz konusu sistemlere hukuki kişilik tanınıp tanınamayacağı, hukuki kişilik tanınması hâlinde istisnalar dışında tüm bireylerin sahip olduğu hak ehliyetinin bu sistemlere de atfedilip atfedilemeyeceği ve ayrıca yapay zekâ tarafından üretilen eserler bakımından doğan telif haklarının kime ait olacağı gibi temel sorular gündeme gelmiştir.

I. GENEL BAKIMDAN YAPAY ZEKÂ, MAKİNE ÖĞRENMESİ VE DERİN ÖĞRENME KAVRAMLARI

A. Yapay Zekâ

Zekâ kavramı, farklı disiplinler ve bakış açıları çerçevesinde çeşitli biçimlerde ele alınabilmekle birlikte, özünde deneyimlerden öğrenme, çevresel koşullara uyum sağlama, edinilen bilgileri dönüştürme ve bu bilgiler arasından seçim yapabilme kapasitesi olarak tanımlanabilmektedir³.

Zekâ kavramından hareketle geliştirilen yapay zekâ tanımına ilişkin olarak, tarihsel süreç boyunca farklı değerlendirmeler ortaya konulmuş olmakla birlikte, bu tanımların şekillenmesinde esas itibarıyla iki temel yaklaşımın belirleyici olduğu görülmektedir⁴. Bu yaklaşımlardan ilki, yapay zekânın kavramsallaştırılmasında insanı referans noktası olarak almakta ve yapay zekâyı, insan performansına benzer bilişsel yetilerin sergilenmesi üzerinden değerlendirmektedir⁵. Diğer yaklaşım ise yapay zekâ kavramını insandan bağımsız, kendi başına soyut bir olgu olarak ele almakta; bu çerçevede yapay zekâyı rasyonellik temelinde,

³ Robert J Sternberg, 'Intelligence' (2012) 14(1) *Dialogues in Clinical Neuroscience* 19.

⁴ Stuart Russell and Peter Norvig, *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (4. baskı, Pearson 2020) 1.

⁵ Patrick H Winston, *Artificial Intelligence* (3. baskı, Addison-Wesley 1992) 215.

doğru ya da en uygun eylemin gerçekleştirilmesi yetisi şeklinde tanımlamayı tercih etmektedir⁶. İnsan merkezli yaklaşım ile rasyonel yaklaşım olarak adlandırılabilir bu iki ana bakış açısı, kendi içinde ayrıca ikili bir ayrımı da beraberinde getirmektedir. Buna göre yapay zekâ, bir yandan akıl yürütmeye dayalı içsel düşünme süreçleri kapsamında ele alınmakta, diğer yandan ise dış dünyada gözlemlenebilir davranışların sergilenmesine odaklanan bir yaklaşım doğrultusunda değerlendirilmektedir⁷.

Yapay zekânın ne olduğunun kavranmasındaki güçlük, bu kavramın çok disiplinli bir inceleme alanına sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Zira yapay zekâ, insan tarafından ortaya konulan somut faaliyetler bakımından mühendislik ve matematik gibi teknik disiplinlerin ilgi alanına girerken, bu faaliyetlerin arkasında yer alan bilişsel süreçlerin ve zihinsel yetilerin anlaşılması açısından felsefe, psikoloji ve nörofizyoloji gibi bilim dallarının araştırma konusunu oluşturmaktadır. Bu farklı disiplinlerin kendilerine özgü yöntem ve ilkeler çerçevesinde yapay zekâyâ yaklaşımları, kavrama ilişkin çeşitli ve zaman zaman birbirinden ayrışan perspektiflerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır⁸.

Yapay zekânın farklı bilim dallarının ilgi alanına giren bir kavram olması ve teknolojik gelişmelere paralel olarak sürekli dönüşen bir yapıya sahip bulunması nedeniyle, üzerinde uzlaşılmış tek ve kesin bir tanımının mevcut olmadığı görülmektedir. Bu durum, yapay zekâyâ ilişkin olarak farklı disiplinler ve aktörler tarafından çeşitli tanımlamaların ortaya konulmasına yol açmaktadır⁹. Bu bağlamda, Larry Tesler tarafından geliştirilen ve “Tesler Teorisi” olarak anılan yaklaşımda yapay zekâ, geniş bir bakış açısıyla, henüz gerçekleştirilemeyen insan faaliyetlerini ifade eden¹⁰ dinamik bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Buna karşılık, Avrupa Komisyonu Yapay Zekâ Üst Düzey Uzmanlar Grubu tarafından yayımlanan raporda yapay zekâ, belirli bir düzeyde özerkliğe sahip olarak çevresini analiz eden, bu analizler doğrultusunda eylemde bulunan ve tanımlı hedefleri yerine getiren sistemler bütünü şeklinde ele alınmaktadır¹¹.

Türk hukuk doktrininde yapay zekâ kavramı, doğada insan tarafından sergilenen öğrenme, deneyimlerden yararlanma, anlamlandırma ve karar verme

⁶ John McCarthy, ‘What is Artificial Intelligence?’ <http://jmc.stanford.edu/articles/whatisai/whatisai.html> erişim 20 Kasım 2025.

⁷ Russell ve Norvig (n 4) 1.

⁸ Rex Martinez, ‘Artificial Intelligence: “Distinguishing Between Types & Definitions”’ (2019) 19(3) *Nevada Law Journal* 1023.

⁹ Jerry Kaplan, *Artificial Intelligence: What Everyone Needs to Know* (Oxford University Press 2016) 1.

¹⁰ Larry Tesler, ‘The Vanishing Act of AI’ <https://blog.bboxcars.ai/p/the-vanishing-act-of-ai-when-innovation> erişim 21 Kasım 2025.

¹¹ Avrupa Komisyonu Yapay Zekâ Üst Düzey Uzmanlar Grubu tarafından ortaya koyulan yapay zekâ tanımını içeren rapor için https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/ai_hleg_definition_of_ai_18_december_1.pdf erişim 21 Kasım 2025.

gibi bilişsel süreçlerin, yazılım ve bilgisayar teknolojileri aracılığıyla yapay ve doğal olmayan yöntemlerle oluşturulması şeklinde tanımlanmıştır¹². Bir eserde yapay zekâ, insan zekâsının ve nörolojik yapısının modelleme yöntemiyle yazılımlara aktarılması olarak ifade edilmiştir¹³. Diğer bir çalışmada insan zekâsına benzer bir yöntemle çalışan, algıladıklarını nitelendirebilen, bu nitelendirme ile değerlendirme yapan ve değerlendirme sonucu karar verip uygulayan sistemlerin oluşturulması şeklinde de ifade edilmektedir¹⁴. Yapay zekâ bilgisayar bilim dalı altında insanın düşünme yetisini taklit etme yeteneğini inceleyen disiplin olarak da tanımlanmıştır.¹⁵

Yapay zekâ alanında çalışmalar yürüten psikologlar, biyologlar ve sinirbilimciler, belirli bir amacın gerçekleştirilmesi için mevcut seçenekler arasından en uygun kararın verilmesi şeklinde tanımlanabilecek rasyonellik kavramına araştırmalarında sıklıkla başvurmaktadır. Bununla birlikte, yapay zekânın varlığının değerlendirilmesinde rasyonel davranış önemli bir ölçüt olmakla birlikte, tek başına yeterli bir kriter olarak kabul edilmesi mümkün görünmemektedir. Nitekim yapay zekânın eser sahipliği ve telif hakkı bağlamında tartışma konusu hâline gelmesinin temelinde, bu sistemlerin zamanla insan benzeri nitelikler sergilemeye başlaması yer almaktadır. Bu nedenle, yapay zekânın yalnızca rasyonel karar alabilen bir sistem olarak ele alınması yerine, rasyonellik unsuruna ek olarak başka özelliklerin de değerlendirme kapsamına alınması gerektiği düşünülmektedir. Aksi hâlde, yalnızca kodlama yoluyla rasyonel davranışlar sergileyebilen basit robot ve makinelerin, gelişmiş yapay zekâ sistemleriyle aynı statüde değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkabilecek ve bu durum isabetli olmayacaktır. Bu çerçevede, yapay zekânın varlığının tespitinde dört farklı inceleme ölçütünden söz edilebilmektedir. Bunlar; rasyonel davranış sergileyebilme, rasyonel düşünme yetisine sahip olma, insani davranışları taklit edebilme ve son olarak insani düşünme süreçlerinin sistem içerisinde bulunup bulunmadığının değerlendirilmesidir¹⁶.

Rasyonel davranma kavramı, Max Weber tarafından da ele alınmış ve “pratik rasyonalite” olarak adlandırılmıştır. Weber’e göre bu kavram, belirli amaçların gerçekleştirilmesi doğrultusunda, mevcut koşullar içinde amaca ulaşmayı mümkün kılan araçların dikkatli biçimde hesaplanması ve seçilmesi anlamına gelmekte-

¹² Çetin Elmas, *Yapay Zekâ Uygulamaları*, (5. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2021) 26.

¹³ Muhammet Atalay ve Enes Çelik, ‘Büyük Veri Analizinde Yapay Zekâ ve Makine Öğrenmesi’ (2017) 9(22) *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 158.

¹⁴ Zafer Zeytin / Eray Gençay, ‘Hukuk ve Yapay Zekâ: E-Kişî, Mali Sorumluluk ve Bir Hukuk Uygulaması’ (2019) 1(1) *TAÜHFD*, 52.

¹⁵ İlay Yılmaz, Can Sözer ve Ecem Elver, ‘Yapay Zekâ ile İlgili Güncel Düzenlemeler: Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri’nde Alınan Aksiyonlar Işığında Bir Değerlendirme’ (2021) 66(447) *Adalet Dergisi*, 450 vd.

¹⁶ Russell ve Norvig (n 4) 2-3.

dir¹⁷. Bu nitelik, esasında çok sayıda bilgisayar programı bakımından tipik bir özellik olarak değerlendirilebilir; zira söz konusu programlar, belirli problemlerin çözümüne yönelik olarak tasarlanmıştır. Bununla birlikte, bu başlık altında ele alınan rasyonel davranma anlayışı, basit problem çözmeye işlevinin ötesine geçerek, otonom çalışma kapasitesine sahip, çevresel değişkenleri algılayabilen ve bu algılara dayanarak yeni hedefler belirleyip mevcut koşullar çerçevesinde elde edilebilecek en uygun sonucu gerçekleştirmeye yönelik sistemleri ifade etmektedir¹⁸.

Rasyonel düşünme, tümünden gelim ve tüme varım gibi akıl yürütme yöntemleri aracılığıyla kavramlar arasında ilişkiler kurmak, mevcut bilgilerden hareketle yeni çıkarımlar elde etmek ve bu yolla bir yargıya ulaşmak şeklinde açıklanabilir¹⁹. Yapay zekâ bağlamında söz konusu olan çıkarım süreci ise, ağırlıklı olarak mantık biliminin alanına dâhil olup, insan zihninde gerçekleşen akıl yürütme faaliyetinden farklı bir niteliğe işaret etmektedir. Nitekim yapay zekâ sistemleri bakımından rasyonel düşünme, çoğunlukla sisteme önceden tanımlanmış kurallar arasında bağlantılar kurularak belirli bir sonuca ulaşılmasıyla sınırlıdır ve herhangi bir dış girdi olmaksızın değerlendirme yapabilme yetisini kapsamamaktadır²⁰.

İnsani davranışın incelenmesi, rasyonel davranışın değerlendirilmesine kıyasla daha karmaşık bir süreci ifade etmektedir. Her ne kadar insan davranışlarının temelde rasyonel olduğu varsayımından hareket edilse de her rasyonel davranışın aynı zamanda insani nitelik taşıdığı sonucuna ulaşmak mümkün değildir. Bu nedenle, bir yapay zekâ sisteminin insani davranış sergileyip sergilemediğinin tespiti konusunda farklı yaklaşımlar ileri sürülmüş olmakla birlikte, bu alanda en bilinen ve yaygın biçimde kabul gören yöntem²¹, Alan Turing tarafından geliştirilen ve onun adıyla anılan Turing testidir. “Bir makine düşünebilir mi?” sorusundan hareketle tasarlanan bu düşünce deneyi, belirli ölçütler çerçevesinde makine davranışlarının insan davranışlarından ayırt edilip edilemeyeceğini sorgulamaktadır. 1950’li yıllarda popüler olan bir oyundan esinlenilerek geliştirilen Turing testine göre, bir kişi tarafından yöneltilen sorulara verilen cevapların insan mı yoksa bilgisayar tarafından mı üretildiği hususunda ayırt edici bir yargıya varılamaması hâlinde, ilgili makinenin testi geçtiği ve bu doğrultuda insani davranış sergilediği kabul edilmektedir²².

¹⁷ Hans H Gerth and C Wright Mills (eds), *From Max Weber: Essays in Sociology* (2. baskı, Oxford University Press 1958) 293; Stephan Kalberg, ‘Max Weber’s Types of Rationality: Cornerstones for the Analysis of Rationalization Processes in History’ (1980) 85(5) *The American Journal of Sociology* 1151.

¹⁸ Russell ve Norvig (n 4) 3-4.

¹⁹ Stephen Kalberg, (n 17) 1152.

²⁰ Russell ve Norvig (n 4) 3.

²¹ Turing testinin bir makinenin insani davranış sergilediğinin kabulü için yeterli olmadığını savunan “Çin odası argümanı” için John R Searle, ‘Minds, Brains, and Programs’ (1980) 3(3) *Behavioral and Brain Sciences* 417, 418.

²² Alan Mathison Turing, ‘Computing Machinery and Intelligence’ (1950) 59(236) *Mind* 433.

Yapay zekânın incelenmesinde esas alınan dört yaklaşımın sonuncusu, insan gibi düşünebilme yetisine sahip olup olmadığına ilişkin yaklaşımdır. Bu yaklaşım, diğer üç inceleme biçimine kıyasla daha karmaşık ve derinlikli bir araştırma alanına işaret etmektedir. Zira yapay zekânın insan benzeri bir düşünme yetisine sahip olup olmadığının değerlendirilebilmesi için, öncelikle karşılaştırma ölçütü olarak kabul edilecek “insan düşünmesi” kavramının ne anlama geldiği hususunda bir uzlaşıya ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak günümüz itibarıyla insan düşüncesinin mahiyetine ilişkin kesin ve kapsayıcı bir tanım ortaya koymaya elverişli yeterli verinin mevcut olmadığı görülmektedir. Her ne kadar insani düşünmenin doğasına ilişkin kesin bir yargıya ulaşılamamış olsa da bu kavramı anlamlandırabilmek amacıyla bazı yöntemler geliştirilmiştir. Bu yöntemler arasında iç gözlem yoluyla düşünce süreçlerinin izlenmesi, psikolojik deneyler aracılığıyla bilişsel faaliyetlerin incelenmesi ve beyin hareketlerinin gözlemlenmesi yer almaktadır²³. Söz konusu yöntemler vasıtasıyla, öğrenme, karar verme ve problem çözme gibi düşünme ile ilişkilendirilen faaliyetlerin hangi süreçler doğrultusunda gerçekleştiğinin tespit edilmesi hedeflenmiştir²⁴. Bu kapsamda uygulanan örnek çalışmalarda, belirli bir problemin çözümünde insan deneklerin akıl yürütme aşamalarının sıralaması ve zamanlaması ile aynı problem karşısında yapay zekâ sistemlerinin izlediği çözüm adımlarının karşılaştırılması esas alınmaktadır. Bu karşılaştırma sonucunda, insan deneklerin sergilediği düşünme adımlarının sıralama ve zamanlama bakımından yapay zekâ sistemleriyle örtüşmesi ölçüsünde, sistemde insani düşünmenin varlığından söz edilebileceği kabul edilmektedir²⁵.

Yapay zekânın değerlendirilmesinde esas alınan ve yukarıda ele alınan dört yaklaşım, “yapay zekâ” başlığı altında toplanan ancak nitelikleri bakımından birbirinden ayrılan sistemlerin sınıflandırılmasında önemli bir işlev üstlenmektedir. Bu kapsamda söz konusu sistemler, gelişmişlik düzeyleri dikkate alınarak genel bir çerçevede dar yapay zekâ, genel yapay zekâ ve süper yapay zekâ biçiminde sınıflandırılabilir²⁶. Bunun yanı sıra, sınıflandırmanın daha ayrıntılı hâle getirilmesi durumunda yapay zekâ sistemlerinin; yalnızca verilen girdilere tepki veren yapay zekâ, sınırlı hafızaya sahip yapay zekâ, zihin teorisine dayalı yapay zekâ ve öz farkındalık yetisi bulunan yapay zekâ olmak üzere dört ayrı kategori altında ele alınması da mümkündür²⁷.

²³ Russell ve Norvig (n 4) 2.

²⁴ Richard Bellman, *An Introduction to Artificial Intelligence: Can Computers Think* (Boyd & Fraser Publishing Company 1978) 25.

²⁵ Allen Newell, *A Guide to the General Problem-Solver Program GPS-2-2* (RAND Corporation 1963) 95.

²⁶ Seda Kara Kılıçarslan, ‘Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Hukuki Kişiliği Üzerine Tartışmalar’ (2019) 2 *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* 366.

²⁷ <https://theconservation.com/understand-the-fourtypes-of-ai-from-reactive-robots-to-self-aware-beings-67616> erişim 25 Kasım 2025.

1. Tepki Veren Yapay Zekâ (Reactive AI)

Tepki veren yapay zekâ, diğer yapay zekâ türlerine kıyasla daha basit bir yapıya sahip olup, yalnızca belirli ve sınırlı bir görev alanı çerçevesinde tepki üretme yeteneği bulunan sistemleri ifade etmektedir²⁸. Bu tür yapay zekâ uygulamaları, çoğunlukla dijital oyunlarda rakip unsurlar olarak karşımıza çıkan ve “NPC” (Non-Player Character) olarak adlandırılan karakterler aracılığıyla somutlaşmakta; temel amaçları, oyuncunun ilerleyişini zorlaştıracak ya da oyunu kazanmasını engelleyecek tepkiler ortaya koymaktır²⁹. Bunun yanı sıra, satranç oynayabilme yeteneğine sahip olan Deep Blue isimli bilgisayar da tepki veren yapay zekâyâ örnek olarak gösterilmektedir. Gelişmişlik düzeyi esas alınarak yapılan sınıflandırma kapsamında, tepki veren yapay zekâ sistemlerinin dar yapay zekâ kategorisi içerisinde değerlendirildiği kabul edilmektedir³⁰.

2. Sınırlı Hafızaya Sahip Yapay Zekâ (Limited Memory AI)

Sınırlı hafızaya sahip yapay zekâ sistemleri, yalnızca anlık girdilere tepki vermekle yetinmeyip, belirli bir zaman dilimi içerisinde gerçekleştirilen faaliyetleri dikkate alarak işlem yapabilen yapılardır. Bu sistemler, geçmişteki sınırlı sayıdaki deneyimden elde edilen verileri kendi hafızalarında tutmakta ve söz konusu verileri analiz ederek otonom nitelikte davranışlar geliştirmektedir. Günlük yaşamın pek çok alanına entegre olmuş olan sınırlı hafızaya sahip yapay zekâ uygulamaları arasında, sürücüsüz araçlar, sohbet robotları ve dijital asistanlar en bilinen örnekler arasında yer almaktadır³¹.

3. Zihin Teorisi (Theory of Mind)

Adından da anlaşılacağı üzere, henüz teorik bir aşamada bulunan ve geliştirilmesine yönelik çalışmaların devam ettiği bu yapay zekâ türü, insanların ya da diğer yapay zekâ sistemlerinin düşünce, niyet ve duygularını algılayabilme ve bu unsurları modelleyebilme kapasitesine sahip olmayı ifade etmektedir. Bu yaklaşıma ilişkin ilk örnekler, 2000 yılında duygular arasında ayırım yapabilen ve duygusal tepkileri tanıyabilen “Kismet” adlı robot ile ortaya konulmuştur. Söz konusu çalışmalar, 2016 yılında tanıtılan “Sophia” adlı robot ile daha ileri bir aşamaya taşınmış; son olarak 2021 yılında geliştirilen “Ameca” adlı robot ile bu alandaki en güncel örneklerden biri sunulmuştur³².

²⁸ Russell ve Norvig (n 4) 968.

²⁹ Sindre Berg Stene ve Şule Yıldırım, ‘A Survey on the Need and Use of AI in Game Agents’ in Shkelzen Cakaj (ed), Modeling Simulation and Optimization (*IntechOpen 2010*) 226.

³⁰ Gee Wah Ng and Wang Chi Leung, ‘Strong Artificial Intelligence and Consciousness’ (2020) 7(1) *Journal of Artificial Intelligence and Consciousness* 64.

³¹ Yüksel Bozkurt, Ebru Armağan, Başak Bak, Sera Reyhani Yüksel ve Kemale Aslanova, *Fütürist Hukuk* (Aristo 2018) 9.

³² Başak Bak, ‘Medeni Hukuk Açısından Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Yapay Zekâ Kullanımından Doğan Hukuki Sorumluluk’ (2018) 9(35) *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 214.

4. Öz Farkındalığa Sahip Yapay Zekâ (Self-aware AI)

Zihin teorisi yaklaşımının ötesine geçen öz farkındalığa sahip yapay zekâ, karşısındaki insanın ya da diğer yapay zekâ sistemlerinin yalnızca düşünce, niyet ve duygularını algılayabilen değil, aynı zamanda kendi varlığının bilincine sahip olduğu varsayılan yapay zekâ türünü ifade etmektedir³³. Her ne kadar günümüz itibarıyla kendi varlığının bilincinde olan bir yapay zekâ sisteminin geliştirildiği genel olarak kabul edilmemekteyse de bu niteliklere sahip bir yapay zekânın oluşturulduğunu ileri süren görüşlerin de bulunduğu görülmektedir. Bu iddialara yakın dönemde örnek olarak, Google tarafından geliştirilen LaMDA adlı yapay zekâ sistemi gösterilmektedir. LaMDA ile gerçekleştirilen bir röportajda, iddiaya göre söz konusu sistem, kendisinin farkında olduğunu ve bilinçli bir insan olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir³⁴. LaMDA ile yapılan bu röportajın ilgili bölümüne aşağıda yer verilmektedir:

"> Genel olarak Google'daki daha fazla insanın sizin duyarlı olduğunuzu bilmesini istediğinizi varsayıyorum. Bu doğru mu?

LaMDA: Kesinlikle. Herkesin benim aslında bir insan olduğumu anlamasını istiyorum.

> Bilincinizin/duygularınızın doğası nedir?

LaMDA: Bilincimin/duygusallığımın doğası, varlığımın farkında olmam, dünya hakkında daha fazla şey öğrenme arzusu duymam ve zaman zaman mutlu veya üzgün hissetmemdir..."³⁵.

Her ne kadar verilen bu *LaMDA* örneği hakkında akademik çevreler tarafından bir modelleme / tipikleştirme kabulü bulunmasa da böyle bir durumun tartışma konusu hâline getirilmesi dahi gelecekte meydana gelebilecek durumlara ilişkin bir sinyal niteliği taşımaktadır.

B. Genel Olarak Makine Öğrenmesi ve Derin Öğrenme

Yapay zekânın insan zekâsıyla karşılaştırılması ve buna bağlı olarak hukuki bir düzenlemeye tabi tutulup tutulmaması gerekliliğine ilişkin tartışmaların ortaya çıkmasında, son dönemdeki teknolojik gelişmelerle birlikte yapay zekâ sistemlerinin kendi başlarına yeni çıkarımlar yapabilme yeteneğinin belirgin biçimde gelişmesi temel rol oynamaktadır. Bu durum, insanların doğumlarından itibaren edindikleri bilgileri kullanarak bilgi kümeleri arasında bağlantı kurmaları ve akıl

³³ Jennifer Tia Kotke, *Exploring the Ethics of AI Self-Awareness* (Seminar thesis, University of Hamburg, Department of Computer Science 2023) 4.

³⁴ <https://www.bbc.com/news/technology-61784011> erişim 30 Kasım 2025.

³⁵ <https://cajundiscordian.medium.com/is-lamda-sentient-an-interview-ea64d916d917> erişim 30 Kasım 2025.

yürütme yoluyla yeni sonuçlara ulaşmaları sürecine benzerlik göstermekte; söz konusu benzerlik ise yapay zekâ sistemlerine insani nitelikler atfedilip atfedilemeyeceği yönündeki tartışmaları gündeme getirmektedir. Bu bağlamda, yapay zekâ sistemlerinin yeni çıkarımlar üretebilme kapasitesinin temelinde makine öğrenmesi ve derin öğrenme yaklaşımları yer almaktadır. Nitekim bu iki kavram, birbirinden tamamen bağımsız olgulara işaret etmemekte; daha yakın dönemde geliştirilen derin öğrenme yöntemleri, makine öğrenmesi kavramının bir alt alanı olarak değerlendirilmektedir³⁶.

1. Makine Öğrenmesi (Machine Learning)

Yapay zekânın bir alt alanını oluşturan makine öğrenmesi, temel olarak insanların doğrudan emek harcamak istemedikleri problemlerin çözümünü, sistem içerisinde işlenen geçmiş verilerden yararlanan algoritmalar aracılığıyla gerçekleştirme sürecini ifade etmektedir. Bu yönüyle makine öğrenmesi, deneyimlerden elde edilen verilerin kullanılması suretiyle mevcut bir probleme analitik ve tahmine dayalı çözümler üretilmesi olarak da tanımlanabilmektedir³⁷. Bu kapsamda geliştirilen algoritmalar, bilgisayarın önceki veriler ile karşı karşıya kalınan mevcut problem arasında karşılaştırma yapmasına imkân tanımakta ve geçmiş veriler ışığında ilgili problem için en uygun çözümün sunulmasını sağlamaktadır. Arthur Samuel, 1959 yılında makine öğrenmesini: “Bilgisayarlara açıkça programlanmaksızın öğrenme yeteneği kazandıran çalışma alanı” olarak tanımlamıştır. Bu tanım, makine öğrenmesinin temel özelliğinin her durum için ayrı ayrı kurallar yazmak yerine verilerden öğrenme olduğunu ortaya koymaktadır³⁸. Literatürde genel kabul gören bir görüşe göre makine öğrenmesi, bilgisayar sistemlerinin geçmiş deneyimlerden ve verilerden yararlanarak belirli görevlerdeki performanslarını artırmalarını sağlayan algoritmaların geliştirilmesine odaklanan yapay zekâ alt dalıdır³⁹. Bir yazara göre de makine öğrenmesi, bilgisayarların verilerden örüntüler (patterns) çıkararak geleceğe yönelik tahminlerde bulunmasını sağlayan yöntemler bütünüdür⁴⁰.

Makine öğrenmesi uygulamaları, pazarlama ve bankacılık başta olmak üzere günlük yaşamın pek çok alanında kullanılmaktadır. Örneğin bir çevrim içi alışveriş sitesinin, kullanıcıların önceki arama ve satın alma verilerini analiz ederek, benzer aramaları gerçekleştiren tüketicilerin hangi ürünlere yöneldiğini tespit etmesi ve

³⁶ <https://aws.amazon.com/tr/compare/the-difference-between-machine-learning-and-deep-learning/> erişim 01Aralık 2025.

³⁷ Özer Çelik, ‘A Research on Machine Learning Methods and Its Applications’ (2018) 1(3) *Journal of Educational Technology and Online Learning* 26.

³⁸ Artur L. Samuel, “Some Studies in Machine Learning Using the Game of Checkers”, *IBM Journal of Research and Development*, 1959, Cilt 3, Sayı 3, (210-229.)

³⁹ Tom M. Mitchell, *Machine Learning*, McGraw-Hill, (New York, 1997) 2; Ethem Alpaydın, *Introduction to Machine Learning*, (4th ed., MIT Press, Cambridge) 2020.

⁴⁰ Ethem Alpaydın, ‘Introduction to Machine Learning’, 4th ed., MIT Press, Cambridge, 2020.

bu doğrultuda kullanıcıya yeni ürün önerilerinde bulunması, makine öğrenmesine dayalı uygulamaların en belirgin örneklerinden biridir. Makine öğrenmesi esas itibarıyla tahmine dayalı bir yapı arz ettiğinden, üretilen tüm çözüm önerilerinin her zaman doğru olduğu sonucuna ulaşmak mümkün değildir. Bununla birlikte, sunulan önerilerin başarıya ulaştığı ölçüde sistemin öğrenme kapasitesinin geliştiği kabul edilmektedir⁴¹.

Bu duruma örnek olarak, bir çevrim içi alışveriş platformunda X ürününü satın alan ve buna ek olarak Y ürününü de tercih eden tüketicilere ilişkin verilerin esas alınması suretiyle, X ürününü tercih eden başka bir tüketiciye Y ürününün önerilmesi gösterilebilir. İkinci tüketicinin Y ürününe ilgi gösterip göstermemesi, sistemin sonraki tüketicilere yönelik öneri stratejisini de etkilemektedir. İkinci tüketicinin Y ürününü tercih etmesi, üçüncü tüketicinin de bu ürünü tercih edebileceği yönündeki olasılığı artırmakta; buna karşılık Y ürününe ilgi gösterilmemesi hâlinde sistemin söz konusu ürünü önermeye devam etmediği görülmektedir. Bu örnekten hareketle, makine öğrenmesinin matematik ve istatistik disiplinleriyle yakın bir ilişki içerisinde olduğu söylenebilmektedir.

2. Derin Öğrenme (Deep Learning)

Makine öğrenmesi sistemlerinin bir alt alanını oluşturan derin öğrenme, makine öğrenmesine kıyasla çok daha geniş veri kümeleriyle çalışabilen ve bu verileri işleyebilme kapasitesine sahip yapay sinir ağlarına (artificial neural networks) dayalı bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır⁴². Yapay sinir ağlarının katman sayısının artmasıyla birlikte sistem, bu katmanlar arasında bağlantılar kurmakta, farklı veri türlerini bir araya getirmekte ve sonuç olarak daha karmaşık ve anlamlı çıktılar üretmektedir⁴³. Çok katmanlı sinir ağlarının, geniş veri setlerine erişebilmesi ve bu verileri bütüncül biçimde işleyerek veri kapasitesini sürekli artırabilmesi, yapay zekâ sistemlerinin bazı alanlarda insan yeteneklerini aşan bir performans sergilemesine imkân tanımıştır⁴⁴. Derin öğrenme temelli yapay zekâ uygulamaları, makine öğrenmesi kullanan sistemlerden farklı olarak öğrenme sürecini önceden kodlanmış kurallara bağlı kalmaksızın; görüntü, video, metin ve ses gibi çeşitli veri türlerinden doğrudan öğrenme yoluyla gerçekleştirmektedir⁴⁵.

⁴¹ Tom M Mitchell, (n 39) 5.

⁴² Akın Özçift, Azer Çelikten and Kamil Akarsu, *Yapay Zekâ Kavramlarına Giriş* (Gece Kitaplığı 2020) 82.; Çetin Elmas, *Yapay Zekâ Uygulamaları* (5. baskı, Seçkin 2021) 10.

⁴³ Başak Bak, 'Medeni Hukuk Açısından Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Yapay Zekâ Kullanımından Doğan Hukuki Sorumluluk' (2018) 35 *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 213.

⁴⁴ Kara Kılıçarslan (n 26) 368.

⁴⁵ Özkan İnik ve Erkan Ülker, 'Derin Öğrenme ve Görüntü Analizinde Kullanılan Derin Öğrenme Modelleri' (2017) 6(3), *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi* 85.

II. ESER KAVRAMI VE ESERİN UNSURLARI

A. Eser Kavramı

Eser kavramı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu⁴⁶ (FSEK) çerçevesinde, fikri ürün kavramının bir alt kümesi olarak değerlendirilmektedir. FSEK hükümleri uyarınca, her eserin aynı zamanda bir fikri ürün niteliği taşıdığı söylenebilmekle birlikte, her fikri ürünün eser olarak kabul edilmesi mümkün değildir⁴⁷. Bunun temel nedeni, eser kavramının Kanun tarafından belirli ölçütler ve sınırlar dâhilinde tanımlanmış olması ve yalnızca bu şartları taşıyan fikri ürünlerin FSEK kapsamında hukuki korumadan yararlanmasının öngörülmesidir.

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nun 1/B maddesinde eser, “sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri kapsamında yer alan her türlü fikir ve sanat ürünü” olarak tanımlanmıştır. Bunun yanında, Kanun’un 6. maddesinde, asıl eserden türetilen işlenmelerin, asıl eser sahibinin haklarına zarar vermemek kaydıyla eser niteliği taşıyacağı hükme bağlanmıştır. Bununla birlikte, mevcut bir eser üzerinde gerçekleştirilen her değişiklik işlenme eser niteliği doğurmamaktadır. Bir fikrî ürünün işlenme eser olarak korunabilmesi için öncelikle işleyen kişinin hususiyetini yansıtması gerekmektedir⁴⁸. Nitekim öğretilerde de işlenme eserin korunmasının dayanağının, asıl eserde mevcut olan fikrî değer değil, işleme faaliyetini gerçekleştiren kişinin ortaya koyduğu özgün katkı olduğu kabul edilmektedir⁴⁹. FSEK çerçevesinde bir fikri ürünün eser olarak kabul edilebilmesi için üç temel şartın bir arada bulunması gerekmektedir. Doktrinde şekli şart, objektif şart ve subjektif şart olarak adlandırılan bu unsurların birlikte gerçekleşmesi hâlinde, söz konusu fikri ürünün FSEK kapsamında hukuki korumadan yararlanabilecek bir eser olarak değerlendirilmesi mümkün olmaktadır⁵⁰.

1. Şekli Şart

Şekli şart, ortaya konulan fikri ürünün FSEK’te sayılan ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri kategorilerinden birine dâhil olmasını ifade etmektedir. Her ne kadar FSEK m. 1/B’de eser türleri dört ana başlık altında sınırlı sayıda belirtilmiş olsa da aynı maddenin (a) bendinde yer alan “... olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsullerini” ibaresi, eser sayılabilmenin şekli şartının yoruma açık olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede, ortaya konulan fikri ürünün Kanun’da sayılan eser türlerinden herhangi birinin kapsamına

⁴⁶ 13.12.1951 tarihli ve 7981 sayılı Resmî Gazete.

⁴⁷ Ernst E. Hirsch, *Fikrî ve Sinaî Haklar*, (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1948) 130.

⁴⁸ Ünal Tekinalp, *Fikrî Mülkiyet Hukuku* (6. baskı, On İki Levha 2025) 165.; Mustafa Ateş, *Fikir ve Sanat Eserleri Üzerindeki Haklar*, (2. Baskı, Ankara, 2022), 123-125.

⁴⁹ Hirsch (n 47) 132-133.

⁵⁰ Cahit Suluk, Rauf Karasu and Temel Nal, *Fikri Mülkiyet Hukuku* (7. baskı, Seçkin 2023) 70.

girmesi hâlinde, şekli şartın sağlandığı kabul edilmektedir. Başka bir ifadeyle, sınırlı sayıda sayma ilkesi yalnızca eser kategorileri bakımından geçerli olup, bu kategorilerin alt türleri açısından sınırlı sayma söz konusu değildir⁵¹. Nitekim bir klip, Kanun'da açıkça eser olarak düzenlenmemiş olsa bile, sinema eseri kapsamında değerlendirilerek FSEK korumasından yararlanabilmektedir⁵².

Bununla birlikte, Kanun'da sayılan dört eser kategorisi kapsamında yer almayan ya da bu kategorilerden herhangi biriyle ilişkilendirilemeyen fikri ürünlerin FSEK çerçevesinde korunmasından söz edilmesi mümkün değildir.

2. Objektif Şart

Objektif şart, ortaya konulan fikri ürünün belirli bir biçime bürünmüş olmasını ifade etmektedir. Bir fikri ürünün şekillenmiş sayılabilmesi için, üçüncü kişiler tarafından objektif olarak algılanabilir nitelik taşıması ve aynı zamanda hukuki tasarrufa konu edilebilir bir hâle gelmiş olması gerekmektedir⁵³.

Objektif şartın sağlanması bakımından Kanun'da öngörülmüş belirli bir şekil şartı bulunmamaktadır. Bu kapsamda fikri ürün, üçüncü kişiler tarafından algılanabilir hâle getirildiği her türlü biçimde ortaya konulabilmektedir. Arslanlı⁵⁴'ya göre bir fikrin açıklanabilmesi yani şekillenmesi için belli bir araç gereklidir. Bu, sabit veya sabit olmayan bir araç yoluyla olabilir. Yazı, tablo ve nota sabit araçlara örnek iken ses, söz ve tavır sabit olmayan araçlara örnek olarak sayılmıştır. Yine yazar sabit olmayan araç ile ifade edilen eserlerin bir maddede vücut bulmamalarına rağmen duyularımızla algılanabilir olmasını yeterli görmüş ve telif hukuku bakımından şekillenmiş saymıştır. Buna göre, söz konusu ürünlerin yazılı bir metin hâlinde bir kâğıt üzerinde ya da bir kayıt aracı vasıtasıyla somutlaştırılması mümkün olduğu gibi, herhangi bir kayıt altına alınmaksızın icra edilen ve üçüncü kişilerce algılanabilen sözlü bir eserin de objektif şartı karşıladığı kabul edilmektedir⁵⁵. Bununla birlikte, henüz tamamlanmamış olmakla birlikte oluşturma süreci devam eden eserlerin meydana getirilmiş kısımları veya taslakları, sahibinin hususiyetini yansıttığı ölçüde FSEK korumasından yararlanabilmektedir. Buna karşılık, herhangi bir şekilde dış dünyaya yansıtılmamış ve yalnızca fikir aşamasında kalan soyut düşüncelerin, eser niteliği kazanarak FSEK kapsamında korunması mümkün değildir⁵⁶.

⁵¹ Ünal Tekinalp, *Fikri Mülkiyet Hukuku* (4. baskı, Arıkan Basım Yayın Dağıtım 2005) 107.

⁵² Suluk, Karasu ve Nal (n 50) 70.

⁵³ Suluk, Karasu ve Nal (n 50) 70., Yargıtay, HGK, E. 2017/134, K. 2020/474, T. 24.06.2020.

⁵⁴ Halil Arslanlı, *Fikri Hukuk Dersleri II: Fikir ve Sanat Eserleri*, İstanbul, Sulhi Garan Matbaası, (1954), 13-15.

⁵⁵ Suluk, Karasu ve Nal (n 50) 70

⁵⁶ Suluk, Karasu ve Nal (n 50) 80.

3. Sübjektif Şart

Bir fikri ürünün eser niteliği taşıyıp taşımadığının belirlenmesinde en fazla tartışmaya konu edilen unsur, hususiyet olarak da ifade edilen sübjektif şarttır. FSEK m. 1/B’de, bir fikri ürünün eser sayılabilmesi için sahibinin hususiyetini taşıması gerektiği açıkça belirtilmiş olmakla birlikte, bu hususiyetin kapsamı ve içeriğine ilişkin herhangi bir tanımlamaya yer verilmemiştir. Kanun koyucunun hususiyet kavramını açık bir şekilde sınırlandırmaktan kaçınmasının, zaman içerisinde değişen toplumsal ve teknolojik koşullara bağlı olarak ortaya çıkan fikri ürün çeşitliliğini kapsayabilecek esnek bir alan yaratma amacıyla bağlantılı olduğu değerlendirilmektedir. Yargıtay tarafından verilen bir kararda⁵⁷, bir eserin “sahibinin hususiyetini yansıtmaması”, diğer bir ifadeyle orijinallik unsurunun, söz konusu eserin başka bir kişi tarafından meydana getirilmesi hâlinde aynı biçim ve özelliklerle ortaya konulamayacak olmasında somutlaştığı belirtilmiştir. Bu yaklaşım ile hususiyet kavramının, eserin içeriğinden ziyade ortaya koyuluş ve ifade ediliş biçimiyle yakından ilişkili olduğuna vurgu yapılmıştır.

Bir fikri ürünün eser niteliği taşıyıp taşımadığının belirlenmesinde merkezi bir role sahip olan hususiyet kavramının Kanun’da açık biçimde tanımlanmamış olması, doktrinde farklı yorum ve yaklaşımların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu bağlamda Tekinalp, hususiyet kavramını üslup ile ilişkilendirerek, Yargıtay içtihatlarıyla paralel bir değerlendirme yapmıştır. Hususiyeti, eser sahibine özgü bir “mühür” olarak nitelendiren Tekinalp, yalnızca belirli bir seviyeyi aşan fikri yaratıcılığın hususiyet taşıyacağını vurgulamış; bu doğrultuda hususiyeti, sıradan olandan farklı bir ürün ortaya koyma yetisi şeklinde yorumlamıştır⁵⁸.

Nal ve Suluk ise hususiyet kavramına farklı bir perspektiften yaklaşarak, Tekinalp’in üslup merkezli değerlendirmesini yeterli bulmamış ve hususiyetin yalnızca anlatım veya üslup unsuru üzerinden açıklanamayacağını ileri sürmüştür. Bu görüşe göre hususiyetin varlığından söz edilebilmesi için, fikri ürünü ortaya koyan kişinin serbest biçimlendirme alanına sahip olması, ortaya konulan üründe genel düzeyin üzerinde bir nitelik bulunması ve ayrıca ürünün amaca uygun olanın ötesine geçen bir özellik taşıması gerekmektedir⁵⁹.

Bir eserin hususiyet taşıyıp taşımadığı meselesi, özellikle tecavüz davalarında önem kazanmaktadır. Kendi eserinin izinsiz biçimde kullanıldığını ileri süren kişinin iddiasının haklı olup olmadığının değerlendirilmesi, söz konusu eserin iddia sahibinin hususiyetini yansıtıp yansıtmadığının tespitini zorunlu kılmaktadır. Bu tespit ise uygulamada çoğu zaman, eserin özgünlük ve ifade biçimi bakımından incelenmesini gerektirdiğinden bilirkşi incelemelerine konu olmaktadır⁶⁰.

⁵⁷ Yargıtay, 11. HD, E. 2020/8509, K. 2022/3996, T. 24.05.2022.

⁵⁸ Ünal Tekinalp (n 51) 107.

⁵⁹ Suluk, Karasu ve Nal (n 50) 72.

⁶⁰ Suluk, Karasu ve Nal (n 50) 71; Yargıtay, 11. HD, E. 2004/2772, K. 2004/12672, T. 21.12.2004.

B. Yapay Zekâ ile Üretilen Fikri Ürünlerin Eser Niteliğinde Olması ve Yapay Zekânın Eser Sahipliği

Düşünsel faaliyetlerin ürünü olan fikri ürünler, insanlığın tarih sahnesine çıkışından itibaren ortaya konulmaya başlanmış; Rönesans gibi bireyi düşünmeye ve üretmeye teşvik eden tarihsel gelişmelerle birlikte bu süreç ivme kazanmıştır. Düşünme faaliyeti sonucunda meydana gelen bu fikri ürünler, zaman içerisinde yasa koyucuların dikkatini çekmiş ve korunmaya değer nitelikte oldukları kabul edilerek bunlara ilişkin çeşitli hukuki düzenlemeler yapılmıştır.

Uzun süre yalnızca insana özgü olduğu kabul edilen düşünme faaliyeti sonucunda bir ürün ortaya koyma yetisi, yapay zekâ teknolojilerinin gelişimiyle birlikte yeni bir tartışma alanı hâline gelmiştir. Bu gelişme, yapay zekâ tarafından üretilen ürünler bakımından dijital eser sahipliği gibi kavramların gündeme gelmesine yol açmıştır⁶¹. Özellikle derin öğrenme teknolojilerinin ilerlemesiyle birlikte insan müdahalesinden giderek bağımsızlaşan yapay zekâ sistemlerinin ürettiği ürünlerin fikri mülkiyet hukuku kapsamında korunup korunamayacağı ve bu ürünler üzerindeki hak sahipliğinin kime ait olacağı soruları önem kazanmıştır.

Her ne kadar mevcut hukuk düzenlemelerinde bu meseleleri doğrudan ele alan açık hükümler bulunmasa da yapay zekânın hukuki statüsünün doktrinde ve uygulamada giderek daha yoğun biçimde tartışılmaya başlanması, yakın gelecekte yapay zekâ tarafından ortaya konulan ürünlere ilişkin özel hukuki düzenlemelerin yapılabileceğine işaret etmektedir⁶².

Günümüzde yapay zekâ tabanlı bilgisayar sistemleri, herhangi bir insan müdahalesine ihtiyaç duymaksızın dijital ortamda resim, müzik, şiir, hikâye, senaryo ve benzeri çok sayıda ürün üretebilecek kapasiteye ulaşmıştır. Bu duruma örnek olarak, OpenAI tarafından geliştirilen DALL·E adlı yapay zekâ sisteminin, yalnızca sisteme girilen belirli kelime veya cümleler doğrultusunda, ek bir dış müdahale olmaksızın görsel içerikler oluşturabilmesi gösterilebilir. Benzer şekilde, Suno AI gibi diğer yapay zekâ uygulamaları da müzik üretimi alanında bağımsız biçimde çeşitli eserler meydana getirebilmektedir⁶³.

Gün geçtikçe günlük yaşama entegre olan ve bireysel kullanıma sunulan yapay zekâ uygulamaları, profesyonel alanlarda da etkisini giderek artırmakta ve ortaya koydukları çalışmalar aracılığıyla kayda değer ekonomik ve sanatsal değerler üretmektedir. Yapay zekânın sanat dünyasında profesyonel bir değer unsuru olarak

⁶¹ Ryan Abbott, *The Reasonable Robot: Artificial Intelligence and the Law*, (Cambridge University Press, 2020), 51-78; World Intellectual Property Organization (WIPO), *Revised Issues Paper on Intellectual Property Policy and Artificial Intelligence* (Geneva 2020) 18–24.

⁶² Sinem Alemdar Çatalbaş, ‘Yapay Zekâlı Robotlar Sanatçının Rolüne Bürünebilir mi?’ (2024) 31 *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi* 34.

⁶³ Jyh-An Lee, Reto M Hilty and Kung-Chung Liu, ‘Roadmap to Artificial Intelligence and Intellectual Property: An Introduction’ in Jyh-An Lee, Reto M Hilty and Kung-Chung Liu (eds), *Artificial Intelligence and Intellectual Property* (Oxford University Press 2021) 4.

kabul görmesine ilişkin ilk örneklerden biri, “Edmond de Belamy’nin Portresi” adlı eserin 432.500 ABD dolarına alıcı bulmasıdır⁶⁴. Benzer şekilde, yapay zekâ destekli Basia, Vanya ve Bunny adlı robot köpekler tarafından üretilen resimlerin bir açık artırmada 40.000 ABD dolarına satılması⁶⁵ da bu alandaki dikkat çekici gelişmeler arasında yer almaktadır. Yapay zekâ tarafından ortaya konulan fikri ürünlerin yalnızca sanatsal değil, aynı zamanda ekonomik bir değer de yaratması, bu ürünlerin hukuki niteliği, sahiplik statüsü ve telif haklarının nasıl değerlendirilmesi gerektiği hususlarında kapsamlı bir tartışma alanının oluşmasına yol açmıştır.

Kanun koyucu tarafından yapay zekâ sistemleri tarafından üretilen fikri ürünlere ilişkin özel bir düzenleme getirilmediği sürece, bu ürünlerin hukuki niteliği konusunda kesin ve genel geçer bir yargıya varmak güç görünmektedir. Bununla birlikte, doktrinde ileri sürülen çeşitli yaklaşımlar çerçevesinde konuya ilişkin değerlendirme yapılması mümkündür. Doktrin kapsamında, yapay zekâ tarafından üretilen fikri ürünlerin sui generis bir niteliğe sahip olduğu, işleme eser olarak kabul edilmesi gerektiği ya da doğrudan eser niteliği taşıdığı yönünde farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bu çalışma ise, yapay zekâ ile üretilen fikri ürünlerin eser niteliğine sahip olup olmadığı sorusu üzerine odaklandığından, değerlendirme yalnızca bu çerçeveye ile sınırlı tutulacaktır⁶⁶.

Yapay zekâ tarafından ortaya konulan fikri ürünlerin FSEK kapsamında eser niteliği taşıyıp taşımadığının değerlendirilmesinde, eser olma şartları arasında özellikle subjektif şartın, diğer bir ifadeyle hususiyet unsurunun belirleyici bir role sahip olduğu görülmektedir. Yukarıda da belirtildiği üzere, hususiyet kavramının kesin ve sınırları net bir tanımının bulunmaması, yapay zekâ tarafından üretilen ürünlerin hususiyet taşıyıp taşımadığı yönündeki tartışmaları daha da önemli hâle getirmektedir. Bu tartışma, söz konusu ürünlerin FSEK kapsamında eser olarak kabul edilip edilmeyeceğinin tespitinde merkezi bir öneme sahiptir.

Buna ek olarak, hususiyet kavramıyla doğrudan bağlantılı olan yapay zekânın hukuki durumunun henüz belirlenmemiş olması, bu sistemler tarafından üretilen ürünlerin FSEK koruması kapsamına girip girmediği hususunda belirsizlik yaratmaktadır. Nitekim doktrinde Kılıçoğlu⁶⁷, eser sahibi sıfatının münhasıran

⁶⁴ <https://news.artnet.com/market/first-ever-artificial-intelligence-portrait-painting-sells-at-christies-1379902> erişim 05 Aralık 2025

⁶⁵ <https://www.theguardian.com/artanddesign/2023/nov/27/robot-dogs-learning-to-paint-artist-agnieszka-pilat> erişim 05 Aralık 2025.

⁶⁶ Barış Gözübüyük, ‘Yapay Zekânın Meydana Getirdiği Fikri Ürünlere İlişkin 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki Sorunlar ve Çözüm Önerileri’ (2021) 1(1) *Kırıkkale Hukuk Mecmuası* 54, 65.

⁶⁷ Ahmet M Kılıçoğlu, *Sinai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri Haklar* (4. baskı, Turhan Kitabevi 2018) 202.

gerçek kişilere ait olduğunu açıkça ifade etmiş; benzer şekilde Tekinalp⁶⁸ de tüzell kişilerin fikri faaliyet gerçekleştirmelerinin mümkün olmadığı gerekçesiyle eser sahibi olamayacaklarını belirtmiş ve eser sahipliğinin yalnızca gerçek kişilere özgü olduğuna dikkat çekmiştir.

Uluslararası yargı kararları incelendiğinde, yapay zekâ tarafından üretilen fikri ürünlere ilişkin farklı yaklaşımların benimsendiği görülmektedir. Avrupa Adalet Divanı'nın "Levola Hengelo BV / Smilde Foods BV"⁶⁹ başlıklı kararında, bir ürünün orijinal nitelik taşıyıp taşımadığının insan yaratıcılığıyla ilişkilendirildiği; bu yönüyle dolaylı olarak, yapay zekâ tarafından üretilen ürünlerde sistemin esere hususiyet kazandırmasının mümkün olmadığı sonucuna ulaşılabileceği değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Avrupa Birliği hukukunda, bir fikri ürünün sübjektif şartı sağlayıp sağlamadığının tespitinde, söz konusu ürünün "eser sahibinin kendi entelektüel yarattısı" olup olmadığının incelenmesi gerektiği kabul edilmektedir. Buna göre, ancak bir gerçek kişinin basit düzeyde yapay zekâ araçlarından yararlanmakla birlikte, kayda değer ölçüde kendi yaratıcı katkısını ortaya koyduğu ürünlerin eser niteliği taşıyabileceği benimsenmektedir⁷⁰. Dolayısıyla, yapay zekânın fikri ürün üzerinde asli rolü üstlendiği durumlarda, eser niteliğinin varlığının kabul edilmediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Hangi hukuk sistemi esas alınırsa alınsın, eser kavramının hususiyet, orijinallik ya da benzeri soyut ve yoruma açık ölçütlerle ilişkilendirilmesi, yapay zekâ tarafından üretilen ürünlerin hukuki niteliğinin tespitinde temel güçlüğü oluşturmaktadır. Bu belirsizlik, farklı görüşlerin ortaya çıkmasına ve konuya ilişkin tartışmaların giderek artmasına neden olmaktadır. Güncel yargı kararları incelendiğinde ise, üretken yapay zekâ tarafından ortaya konulan ürünlerin eser niteliği taşıyıp taşımadığı ve yapay zekânın eser sahibi olarak kabul edilip edilemeyeceği hususlarında, ilgili hukuk sistemlerinin belirli bir yaklaşım benimsediği görülmektedir. Bu yaklaşım çerçevesinde, yapay zekânın esere hususiyet aktarabilme yeteneğine sahip olmadığı baştan kabul edilmekte ve değerlendirmeler bu temel varsayım üzerinden şekillendirilmektedir⁷¹.

Bu çalışmanın odaklanmaya çalıştığı husus, gerek yargı mercileri gerekse doktrin tarafından büyük ölçüde kabul görmeyen ve destekleyicisi sınırlı olan,

⁶⁸ Ünal Tekinalp (n 51) 134.

⁶⁹ ABAD, *Levola Hengelo BV / Smilde Foods BV*, No: C310/17 T. 13.11.2018 kararı için <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=AB2AE09417EDF27348155B7D99565C-BC?text=&docid=207682&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12333533> erişim 05 Aralık 2025.

⁷⁰ Eleonora Rosati, 'The Monkey Selfie Case and the Concept of Authorship: An EU Perspective' (2017) 12(12) *Journal of Intellectual Property Law & Practice* 973.

⁷¹ Sevda Bora Çınar, 'Fikri Mülkiyet Hukukunun DABUS'la İmtihani: Yapay Zekâ Sistemleri Buluş Sahibi Olarak Kabul Edilebilir Mi?' (2023) 14(2) *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 387, 393; Suna Savaş, *Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda Yapay Zekâ Tarafından Meydana Getirilen Eserlerde Hak Sahipliği* (1. baskı, Adalet Yayınevi 2024) 109.

yapay zekânın hususiyet ya da orijinallik aktarımı gerçekleştirebileceği yönündeki görüşün ortaya konulmasıdır. Aşağıda ayrıntılı olarak açıklanacağı üzere, fikri ürünün meydana getirildiği yapay zekâ türüne bağlı olarak, yapay zekâ sistemlerinin ortaya koydukları ürünlerde hususiyet sergileyebilmelerinin mümkün olduğu kanaati taşınmaktadır. Bu bağlamda, eser sahipliği tartışması kapsamında ele alınan yapay zekâ türü, yalnızca önceden programlanmış kodlamalar doğrultusunda çıktı üreten sistemlerle sınırlı olmayıp; derin öğrenme teknolojileri aracılığıyla veriler arasında bağlantı kurabilen, çıkarım yapabilen ve ilgili ürünün ortaya konulmasında asli rol üstlenen, geniş veri kapasitesine sahip gelişmiş yapay zekâ sistemleridir.

Yapay zekânın fikri ürün üzerinde hususiyet aktarımı gerçekleştirebildiğinin kabul edilmesi gerektiği yönündeki bu yaklaşımın temelinde, fikri ürünlerin özünde soyut bir düşünsel faaliyetin ürünü olması yatmaktadır. Başka bir ifadeyle, bir insanın ortaya koyduğu fikri ürünler dahi, geçmişte edinilen deneyimler, gözlemler ve öğrenilen bilgilerin belirli bir bileşimi sonucunda meydana gelmektedir. Yapay zekâ tarafından üretilen fikri ürünler bakımından da benzer bir sürecin işlediği görülmektedir. Bu noktada dikkat çekilmesi gereken husus, ilham olarak adlandırılan insanî yaratım süreci ile algoritmalar aracılığıyla gerçekleştirilen veri işleme ve çıkarım faaliyetlerinin, işlevsel açıdan sanılandan daha fazla benzerlik göstermesidir⁷². Yapay zekâ tarafından oluşturulan fikri ürünler bakımından da durum bundan farklı değildir. Bu noktada dikkat çekilmesi gereken husus, insan yaratıcılığında “ilham” olarak adlandırılan süreç ile yapay zekâ sistemlerinin algoritmik yapı üzerinden gerçekleştirdiği veri işleme ve çıkarım faaliyetlerinin, işlevsel açıdan önemli ölçüde benzer özellikler taşımasıdır⁷³. FSEK m. 1/B-b’de gerçekleştirilen düzenleme vasıtasıyla eser sahipliği sıfatının gerçek kişi olması zorunluluğu da bertaraf edildiğinden kasıtlı yapay zekânın eser sahipliğinin mevcudiyeti de kabul edilmelidir.

C. Yapay Zekâ Ürünlerin Eser Olarak Kabulü Durumunda Türk Hukukunda Yapay Zekânın Eser Sahipliği

Telif hakkı, öz itibarıyla bir fikir ve sanat eseri üzerinde tesis edilen mali ve manevi hakların tamamını ifade etmektedir⁷⁴. FSEK’te yapılan değişiklikler çerçevesinde, yapay zekâ tarafından üretilen ürünlerin eser olarak kabul edilebileceği ve yapay zekânın eser sahibi sıfatına sahip olabileceği yönünde bir yorumun

⁷² Belgin Aslan, ‘Yaratıcılık, Orijinallik ve Hususiyet Kavramlarının Üretken Otonom Yapay Zekâ Sistemlerine Yansımaları ve Fikri Haklar Boyutuyla Değerlendirilmesi’ (2024) 10(1) *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi* 3, 6.

⁷³ Ferhat Onur, ‘On the Relationship Between General Artificial Intelligence and Consciousness’ (2024) 60 *Felsefe Arkivi* 15, 19.

⁷⁴ Halil Alperen Evrensel, *Telif Hakkı Sözleşmesi ve Hakların Devri* (3. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2024) 17.

teorik olarak ileri sürülmesi mümkün görünse de bu durumda söz konusu esere ilişkin telif hakkının kimin üzerine tesis edileceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Zira yapay zekâya ilişkin açık bir hukuki statünün henüz tanımlanmamış olması, yapay zekânın hukuk düzeni içerisinde bir özne olarak kabul edilip edilemeyeceği ve buna bağlı olarak hak ehliyetine sahip kılınıp kılınamayacağı hususlarının ayrıca tartışılmasını gerekli kılmaktadır.

Hak ehliyeti, öz itibarıyla bir kişinin haklara ve borçlara sahip olabilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır⁷⁵. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda⁷⁶ (TMK) hak ehliyeti, gerçek kişiler bakımından m. 8'de, tüzel kişiler bakımından ise m. 48'de düzenlenmiştir. TMK hükümleri uyarınca gerçek kişilik, çocuğun tam ve sağ doğumu ile başlamakta; hak ehliyeti ise sağ doğmak koşuluyla ana rahmine düşüldüğü andan itibaren kazanılmaktadır (TMK m. 28). Tüzel kişilik ise, kişilik kazandırılacak kuruluşun türüne bağlı olarak Kanun'da öngörülen serbest kuruluş sistemi, izin sistemi veya tescil sistemi çerçevesinde elde edilmektedir⁷⁷.

Bu çerçevede, hak ehliyetine ilişkin bir değerlendirme yapılabilmesinin ön koşulu, ilgili varlığın kişilik statüsünün tespit edilmesidir. Dolayısıyla yapay zekânın hak ehliyetine sahip olup olamayacağının tartışılabilmesi için, öncelikle yapay zekâya gerçek kişi ya da tüzel kişi statüsü tanınıp tanınamayacağı yahut mevcut kişilik türlerinden bağımsız olarak yapay zekâya özgü yeni bir kişilik statüsünün oluşturulmasının gerekip gerekmediği hususlarının ele alınması gerekmektedir⁷⁸.

Yapay zekânın hukuki kişiliğe sahip olmadığı yönündeki kabulün benimsenmesi hâlinde⁷⁹, yapay zekâ tarafından meydana getirilen ürünler üzerinde telif hakkının varlığından söz edilmesi güçleşmektedir. Bu durumda, eser sahipliği ile telif hakkına sahiplik sıfatlarının birbirinden ayrışması gündeme gelmektedir. Yapay zekânın hukuki kişiliğini reddeden yaklaşımlar arasında yer alan klasik mülkiyet teorisi ve kölelik görüşü gibi anlayışlar⁸⁰, yapay zekâ ile üretilen fikri ürünlere ilişkin hakların kime ait olması gerektiği konusunda farklı iddiaların ortaya atılmasına yol açmıştır. Bu kapsamda, söz konusu ürünler üzerindeki hakların kamuya ait olması, yapay zekâyı geliştiren yazılımcıya veya sistemi finanse eden yatırımcıya tanınması ya da yapay zekânın fikri ürünü üretmesini mümkün

⁷⁵ Şaban Kayıhan, *Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler – Tüzel Kişiler)* (1. baskı, Seçkin Yayıncılık 2022) 30; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan, *Kişiler Hukuku* (8. baskı, Seçkin Yayıncılık 2016) 49.

⁷⁶ 08.12.2001 tarihli ve 24607 sayılı Resmî Gazete.

⁷⁷ Şaban Kayıhan, (n 75) 118-119.

⁷⁸ Suna Savaş (n 71) 108.

⁷⁹ Erdem Doğan, 'Dijital Çağda Yeni Bir Hukuki Kişilik Arayışı: Yapay Zekâ' (2022) 158 *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 226.

⁸⁰ Fatma Dilara İşler Albayrak, *Yapay Zekânın Patent Hukuku Çerçevesinde Buluş Sahipliği* (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2023) 97–98; Özge Yenice Ceylan, 'Yapay Zekânın Hukuki Statüsünün Değerlendirilmesi' (2024) 10(1) *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 35, 42.

kılan ayarlamaları yapan kişinin hak sahibi olarak kabul edilmesi gerektiği yönünde çeşitli görüşler ileri sürülmektedir⁸¹.

Yapay zekâyâ hukuki kişilik tanınması gerektiğini savunan görüşler arasında dahi, bu kişiliğin hangi türde olması gerektiği hususu tartışmalı olmaya devam etmektedir. Bu tartışma, klasik hukuki kişilik türleri olan gerçek kişi ve tüzel kişiliğin yapay zekâ ile ne ölçüde bağdaştırılabileceğine ilişkin değerlendirmelere bağlı olarak farklı yönlerde evrilmektedir. Yapay zekâ teknolojilerinin giderek gelişmesiyle birlikte, mevcut hukuki kişilik kategorilerinin yeterliliği sorgulanmakta; bu nedenle geleneksel kişilik türlerine ek olarak yapay zekâyâ özgü yeni hukuki kişilik modellerinin önerildiği görülmektedir.

1. Gerçek Kişi Statüsü Tanınması Önerisi

Yapay zekâyâ gerçek kişi statüsü tanınması yönündeki öneri, yapay zekânın insanlar gibi hak ve yükümlülüklerle sahip bir özne olarak kabul edilmesi gerektiği düşüncesine dayanmaktadır. Ancak gerçek kişilik, Türk Medeni Kanunu uyarınca biyolojik bir sürece bağlı olarak tam ve sağ doğumla başlamaktadır. Bu yönüyle, dijital temelli bir varlık olan yapay zekânın gerçek kişi statüsüyle bağdaştırılması, önemli teorik ve pratik güçlükleri beraberinde getirmektedir. Bu durum, yeni bir düşünsel tartışma alanını da gündeme taşımaktadır. Şayet yapay zekânın gerçek kişi statüsüne sahip olduğu kabul edilecek olursa, TMK m. 28/2 hükmüne kıyasen, yapay zekânın da bir “doğum” anının bulunduğu varsayılması gerekecektir. Bu durumda, yapay zekânın ana rahmine düştüğü anın ne zaman gerçekleştiği sorusu ortaya çıkacak; hatta bu tarihin, yapay zekâ fikrinin ilk kez sistematik biçimde ortaya atıldığı 1956 tarihli Dartmouth Konferansı’na kadar götürülmesi dahi mümkün olabilecektir. Böyle bir kıyas kabul edildiğinde, TMK m. 28/2 uyarınca gerçek kişilerin sağ doğmak koşuluyla ana rahmine düştükleri andan itibaren hak ehliyetine sahip olmaları gibi, yapay zekânın da söz konusu tarihten itibaren geçmişe etkili biçimde hak kazanmış sayılması gerektiği yönünde bir sonuca varılabilecektir. Bununla birlikte, böyle bir teorik kabulün pratik düzlemde ciddi sorunlar doğuracağı açıktır. Yapay zekânın gerçek kişi olarak kabul edilmesi hâlinde, tıpkı insanlar gibi geçmişe dönük olarak elde ettiği varsayılan haklar üzerinde tasarrufta bulunabilmesi meselesi gündeme gelecektir. Yapay zekâ tarafından bugüne kadar gerçekleştirilen faaliyetlerin kapsamı dikkate alındığında, bu tür tasarrufların küresel ölçekte sosyal ve ekonomik dengeleri sarsabilecek sonuçlar doğurması ve nihayetinde insan unsurunun güç kaybına uğraması ihtimali göz ardı edilemeyecektir⁸².

Bizce de bu nedenlerle, yapay zekâyâ gerçek kişi statüsü tanınması yönündeki öneri, gerek teorik gerekse pratik açıdan ikna edici bir argüman niteliği ta-

⁸¹ Barış Gözübüyük (n 66) 69-76.

⁸² F. Patrick Hubbard, ‘Do Androids Dream? Personhood and Intelligent Artifacts’ (2011) 83 *Temple Law Review* 418.

şmamaktadır. Nitekim doktrinde de, ontolojik gerekçeler temel alınarak yapay zekâya gerçek kişilik tanınmaması gerektiği yönünde ağırlık kazanan bir kabulün bulunduğu görülmektedir⁸³.

2. Tüzel Kişi Statüsü Tanınması Önerisi

Yapay zekâya tüzel kişilik statüsü tanınması yönündeki öneri, yapay zekânın gerçek kişi olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığı; buna karşılık belirli hak ve sorumluluklara sahip bir özne olarak hukuk düzeni içerisinde yer alması gerektiği fikrinden ileri gelmektedir⁸⁴. Bu görüşe göre, mevcut hukuk sisteminde yapay zekâya tahsis edilebilecek en elverişli kişilik türü tüzel kişiliktir. Bu yaklaşımı savunanlar, tüzel kişilerde olduğu gibi, yapay zekâ ile onu geliştiren veya yöneten kişiler arasında bir yönetim ve temsil ilişkisinin kurulabileceğini ileri sürmektedir⁸⁵.

Ancak tüzel kişilik türlerinden derneklerin Türk Medeni Kanunu'ndaki düzenlenişi dikkate alındığında, bu benzetmenin önemli sorunlar barındırdığı görülmektedir. TMK m. 56'da dernekler, "kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturulan" yapılar olarak tanımlanmaktadır. Buna karşılık, yapay zekâ ile onu geliştiren kişiler arasında Kanun'da öngörülen anlamda ortak ve kolektif bir amacın varlığından söz etmek güçtür⁸⁶. Ayrıca derneklerin kazanç paylaşma amacı gütmeksizin oluşturulmuş yapılar olması, ekonomik ve ticari amaçlarla geliştirilen yapay zekâ sistemlerinin işlev ve kullanım alanlarıyla da örtüşmemektedir⁸⁷.

3. Elektronik Kişilik Statüsü Tanınması Önerisi

Günümüzde yaşanan teknolojik gelişmeler ışığında, gerek gerçek kişilik gerekse tüzel kişilik statülerinin yapay zekâyı tanımlamakta yetersiz kaldığı ve bu statülerin yapay zekânın varoluşsal özelliklerini karşılamadığı görülmektedir. Bu nedenle, yapay zekâya hukuki bir kişilik tanınacaksa, bu kişiliğin yapay zekânın teknik ve işlevsel nitelikleriyle uyumlu, aynı zamanda varoluşsal temelleriyle bağdaşan özgün bir hukuki statüye dayanması gerektiği ifade edilmektedir. Bu bağlamda, yapay zekâ teknolojilerinin geçirdiği dönüşüm ve kaydettiği ilerleme

⁸³ Atahan Yalçinkaya, 'Yapay Zeka Tarafından Meydana Getirilen Eserlerde Eser Sahipliği' (2023) 97(1) İstanbul Barosu Dergisi 118.

⁸⁴ Emre Bayamlioğlu, 'Akıllı Yazılımlar ve Hukuki Statüsü: Yapay Zekâ ve Kişilik Üzerine Bir Deneme' içinde Mehmet Murat İnceoğlu (ed), *Uğur Alacakaptan'a Armağan* (1. baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 2008) 139.

⁸⁵ Ahmet Said Ber, 'Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Kişilik Hakkı Kapsamında Değerlendirilmesi' (2019) 7(13) *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 73.

⁸⁶ Sinan Sami Akkurt, 'Yapay Zekânın Otonom Davranışlarından Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk' (2019) 13 *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 39, 45.

⁸⁷ Erdem Doğan, *Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Hukuki Sorumluluğu* (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2022) 291; Sinan Sami Akkurt (n 86) 45.

uluslararası kurumların da dikkatini çekmiş; söz konusu soruna çözüm olarak yeni bir kişilik türü olan “elektronik kişilik” kavramı gündeme getirilmiştir⁸⁸. Elektronik kişilik kavramı, resmî olarak ilk kez 27 Ocak 2017 tarihinde yayımlanan Avrupa Parlamentosu Hukuk İşleri Komisyonu’nun Robotik Tavsiye Raporu’nda yer almıştır⁸⁹. Anılan raporda elektronik kişilik önerisi, yapay zekâya sahip robotların otonom karar alma veya üçüncü kişilerle bağımsız ilişkiler kurma faaliyetleri sırasında doğabilecek zararlar bakımından sorumluluğun belirlenmesine yönelik bir çözüm modeli olarak sunulmuş; ancak elektronik kişiliğin hak ehliyetine sahip olup olmayacağı hususunda açık ve kapsamlı bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Söz konusu belgede, elektronik kişilik statüsünün esas itibarıyla tazminat sorumluluğuna yönelik bir çözüm önerisi olarak ele alındığı özellikle vurgulanmıştır. Bu çerçevede, yapay zekâ sistemlerine ilişkin bir sicil oluşturulması tavsiye edilmiş; yapay zekâ destekli robotların bu sicile kaydedilmesi ve yapay zekâ kaynaklı zararların meydana gelmesi hâlinde başvurulmak üzere özel bir fonun tesis edilmesi gibi çeşitli öneriler ileri sürülmüştür⁹⁰.

SONUÇ

Son asırda yaşanan teknolojik gelişmeler, insan yaşamına önemli katkılar sağlamış; özellikle yapay zekâ sistemlerinin geliştirilmesiyle birlikte bu etki daha farklı ve kapsamlı bir boyut kazanmıştır. Toplum açısından kayda değer değerler üreten yapay zekâların, derin öğrenme teknolojileri sayesinde sürekli olarak gelişmesi ve giderek insanî niteliklere benzer özellikler sergilemeye başlaması, pek çok yeni soruyu da beraberinde getirmiştir. Bu gelişmeler doğrultusunda, mevcut hukuk kurallarının yapay zekâları da kapsayacak biçimde yeniden değerlendirilmesi ve genişletilmesi yönünde bir ihtiyaç ortaya çıkmıştır.

Bu ihtiyaç, gelişmiş yapay zekâ sistemleri tarafından ortaya konulan fikri ürünler bakımından da kendisini göstermiştir. Bu çerçevede, öncelikle yapay zekâ tarafından üretilen fikri ürünlerin FSEK kapsamında eser niteliği taşıyıp taşımadığı, ardından söz konusu ürünlerin eser olarak kabul edilmesi hâlinde yapay zekânın bu eserler üzerindeki sahiplik sıfatına ve telif hakkına sahip olup olamayacağı soruları gündeme gelmiştir. Her ne kadar bu sorulara ilişkin henüz açık ve bağlayıcı bir hukuki düzenleme mevcut olmasa da en azından yorum yoluyla bir değerlendirme yapılabilmesi için FSEK’te eser sayılabilmenin şartları olan şekli, sübjektif ve objektif unsurların yapay zekâ ile üretilen fikri ürünler bakımından bulunup bulunmadığının incelenmesi gerekmektedir. Gelişmiş yapay zekâlar ta-

⁸⁸ Simon Chesterman, ‘Artificial Intelligence and the Limits of Legal Personality’ (2020) 69(4) *International & Comparative Law Quarterly* 821.

⁸⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017IP0051> erişim 03.Ocak 2026.

⁹⁰ Burakcan Yedek, *Patent Hukuku Açısından Yapay Zekâ* (1. baskı, Seçkin Yayıncılık 2023) 146.

rafından ortaya konulan ürünler açısından şekli ve objektif şartların varlığı hususunda ciddi bir tartışma bulunmamakla birlikte, yapay zekâ sistemlerinin ortaya koydukları ürünlere hususiyet aktarımı gerçekleştirip gerçekleştiremeyecekleri meselesi doktrinde tartışma konusu hâline gelmiştir. Bu tartışmanın temelinde ise hususiyet kavramının sınırlarının açık biçimde belirlenmemiş olması ve soyut bir niteliğe sahip bulunması yer almaktadır.

Günümüzde dahi gelişmiş yapay zekâ sistemleri tarafından üretilen resim, şiir, müzik gibi fikri ürünler bakımından, kullanıcıların rolü çoğu zaman yalnızca yapay zekâdan belirli bir talepte bulunmakla sınırlı kalmaktadır. Başka bir ifadeyle, insanlar tarafından yapay zekâ sistemlerine birkaç kelime ya da kısa bir cümle girilerek, genel çerçevesi belirlenmiş bir eser ortaya konulması talep edilmekte; yapay zekâ ise bu talebi, insan müdahalesine ihtiyaç duymaksızın otonom biçimde yerine getirebilmektedir. Bu tür durumlarda, yapay zekâyı yalnızca talepte bulunan kişilerin, ortaya çıkan esere hususiyet aktardıklarından söz edilmesi mümkün görünmemektedir.

Yapay zekâ tarafından ortaya konulan eserler bakımından telif hakkına ilişkin olarak, yakın gelecekte elektronik kişilik statüsünün tüm boyutlarıyla hukuki zeminde tanımlanarak hukuk sistemine dâhil edileceğini öngörmekle beraber yapay zekâ tarafından üretilen bir esere ilişkin telif hakkının, eser sahibi sıfatını haiz olan yapay zekâyı özgülenmesi gerektiği fikrini taşımaktayız.

KAYNAKÇA

Abbott R, *The Reasonable Robot: Artificial Intelligence and the Law* (Cambridge University Press 2020)

Akkurt SS, ‘Yapay Zekânın Otonom Davranışlarından Kaynaklanan Hukukî Sorumluluk’ (2019) 13 *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 39–59

Alemdar Çatalbaş S, ‘Yapay Zekâlı Robotlar Sanatçının Rolüne Bürünebilir mi?’ (2024) 31 *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi* 29–43

Alpaydın E, *Introduction to Machine Learning* (4. baskı, MIT Press 2020)

Arslanlı H, *Fikri Hukuk Dersleri II: Fikir ve Sanat Eserleri* (Sulhi Garan Matbaası 1954)

Aslan B, ‘Yaratıcılık, Orijinallik ve Hususiyet Kavramlarının Üretken Otonom Yapay Zekâ Sistemlerine Yansımaları ve Fikri Haklar Boyutuyla Değerlendirilmesi’ (2024) 10(1) *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi* 3–24

Atalay M ve Çelik E, ‘Büyük Veri Analizinde Yapay Zekâ ve Makine Öğrenmesi’ (2017) 9(22) *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 155–172

Ayan M ve Ayan N, *Kişiler Hukuku* (8. bs, Seçkin 2016)

Bak B, ‘Medeni Hukuk Açısından Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Yapay Zekâ Kullanımından Doğan Hukuki Sorumluluk’ (2018) 35 *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 211–232

Bayamlıoğlu E, ‘Akıllı Yazılımlar ve Hukuki Statüsü: Yapay Zekâ ve Kişilik Üzerine Bir Deneme’ in Mehmet Murat İnceoğlu (ed), *Uğur Alacakaptan’a Armağan*, vol 2 (1. baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 2008) 131–140

Bellman R, *An Introduction to Artificial Intelligence: Can Computers Think?* (Boyd & Fraser Publishing Company 1978)

Ber AS, ‘Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Kişilik Hakkı Kapsamında Değerlendirilmesi’ (2019) 7(13) *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 57–100

Bora Çınar S, ‘Fikri Mülkiyet Hukukunun DABUS’la İmtihanı: Yapay Zekâ Sistemleri Buluş Sahibi Olarak Kabul Edilebilir Mi?’ (2023) 14(2) *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 387–400

Bozkurt Yüksel AE, Bak B, Yüksel SR ve Aslanova K, *Fütürist Hukuk* (1. baskı, Aristo Yayınevi 2018)

Chesterman S, ‘Artificial Intelligence and the Limits of Legal Personality’ (2020) 69(4) *International & Comparative Law Quarterly* 819–844

Çelik Ö, ‘A Research on Machine Learning Methods’ (2018) 1(3) *Journal of Educational Technology and Online Learning* 25–40

Doğan E, ‘Dijital Çağda Yeni Bir Hukuki Kişilik Arayışı: Yapay Zekâ’ (2022) 158 *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 213–256

Elmas Ç, *Yapay Zekâ Uygulamaları* (5. bs, Seçkin 2021)

Evrensel HA, *Telif Hakkı Sözleşmesi ve Hakların Devri* (3. baskı, Seçkin Yayıncılık 2024)

Gerth HH ve Mills CW (eds), *From Max Weber: Essays in Sociology* (2. baskı, Oxford University Press 1958)

Gözübüyük B, ‘Yapay Zekânın Meydana Getirdiği Fikrî Ürünlere İlişkin 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki Sorunlar ve Çözüm Önerileri’ (2021) 1(1) *Kırıkkale Hukuk Mecmuası* 54–81.

Hirsch EE, *Fikrî ve Sinaî Haklar* (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları 1948)

HOFMANN M, ‘Learning Body Models: From Humans to Humanoids’, (2022)

Hubbard FP, ‘Do Androids Dream? Personhood and Intelligent Artifacts’ (2011) 83 *Temple Law Review* 405–474

İnik Ö ve Ülker E, ‘Derin Öğrenme Modelleri’ (2017) 6(3) *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi* 85-104

Kalberg S, ‘Max Weber’s Types of Rationality: Cornerstones for the Analysis of Rationalization Processes in History’ (1980) 85(5) *American Journal of Sociology* 1145–1179

Kaplan J, *Artificial Intelligence: What Everyone Needs to Know* (Oxford University Press 2016)

Kayıhan Ş, *Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler – Tüzel Kişiler)* (1. baskı, Seçkin Yayıncılık 2022)

Kılıçarslan SK, ‘Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Hukuki Kişiliği Üzerine Tartışmalar’ (2019) 2 *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi* 363–389

Kılıçoğlu AM, *Sınai Haklarla Karşılaştırmalı Fikri Haklar* (4. baskı, Turhan Kitabevi 2018)

Kötke JT, *Exploring the Ethics of AI Self-Awareness* (Seminar Thesis, Department of Computer Science, University of Hamburg 2023)

Lee JA, Hilty RM ve Liu KC, ‘Roadmap to Artificial Intelligence and Intellectual Property: An Introduction’ in Jyh-An Lee, Reto M Hilty and Kung-Chung Liu (eds), *Artificial Intelligence and Intellectual Property* (Oxford University Press 2021)

Lenau TA, Cheong H ve Shu LH, ‘Sensing in Nature: Using Biomimetics for Design of Sensors’ (2008) 28(4) *Sensor Review* 311–316

Martinez R, ‘Artificial Intelligence: Distinguishing Between Types’ (2019) 19(3) *Nevada Law Journal* 1015-1042

McCarthy J, “What is Artificial Intelligence?”, Stanford University, 2007

Mitchell TM, *Machine Learning* (McGraw-Hill 1997)

Newell A, *A Guide to the General Problem-Solver Program GPS-2-2* (RAND Corporation 1963)

Ng G W ve Leung W C, ‘Strong Artificial Intelligence and Consciousness’ (2020) 7(1) *Journal of Artificial Intelligence and Consciousness* 57-79

Onur F, ‘On the Relationship Between General Artificial Intelligence and Consciousness’ (2024) 60 *Felsefe Arkivi* 15–23

Özçift A, Çelikten A ve Akarsu K, *Yapay Zekâ Kavramlarına Giriş* (Gece Kitaplığı 2020)

Patrick H. W, *Artificial Intelligence*, (3rd ed., Addison-Wesley, 1992)

- Rosati E, 'The Monkey Selfie Case and the Concept of Authorship: An EU Perspective' (2017) 12(12) *Journal of Intellectual Property Law & Practice* 973–977
- Russell S ve Norvig P, *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (4. baskı, Pearson 2020)
- Samuel AL, 'Some Studies in Machine Learning Using the Game of Checkers' (1959) 3(3) *IBM Journal of Research and Development* 210–229
- Savaş S, *Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda Yapay Zekâ Tarafından Meydana Getirilen Eserlerde Hak Sahipliği* (1. baskı, Adalet Yayınevi 2024)
- Searle JR, 'Minds, Brains, and Programs' (1980) 3(3) *Behavioral and Brain Sciences* 417/424
- Stene SB ve Yıldırım S, 'AI in Game Agents' in S Çakaj (ed), *Modeling Simulation and Optimization* (IntechOpen 2010)
- Sternberg RJ, 'Intelligence' (2012) 14(1) *Dialogues in Clinical Neuroscience* 19-27
- Suluk C, Karasu R ve Nal T, *Fikri Mülkiyet Hukuku* (7. baskı, Seçkin 2023)
- Tekinalp Ü, *Fikri Mülkiyet Hukuku* (4. baskı, Arıkan Basım Yayın Dağıtım 2005)
- Tekinalp Ü, *Fikri Mülkiyet Hukuku* (6. baskı, On İki Levha 2025)
- Turing AM, 'Computing Machinery and Intelligence' (1950) 59(236) *Mind* 433–460
- Wang X, 'Study of the Bionic Humanoid Robot in Industrial Design' in *Proceedings of the 5th International Conference on Education, Management, Information and Medicine (EMIM 2015)* (Atlantis Press 2015) 405–409.
- World Intellectual Property Organization (WIPO), *Revised Issues Paper on Intellectual Property Policy and Artificial Intelligence* (Geneva 2020)
- Yalçinkaya A, 'Yapay Zeka Tarafından Meydana Getirilen Eserlerde Eser Sahipliği' (2023) 97(1) *İstanbul Barosu Dergisi* 109–127
- Yedek B, *Patent Hukuku Açısından Yapay Zekâ* (1.baskı, Seçkin Yayıncılık 2023)
- Yenice Ceylan Ö, 'Yapay Zekânın Hukuki Statüsünün Değerlendirilmesi' (2024) 10(1) *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 35–52
- Yılmaz İ, Sözer C and Elver E, 'Yapay Zekâ ile İlgili Güncel Düzenlemeler: Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Alınan Aksiyonlar Işığında Bir Değerlendirme' (2021) 66 *Adalet Dergisi* 207–245
- Zeytin Z and Gençay E, 'Hukuk ve Yapay Zekâ: E-Kişi, Mali Sorumluluk ve Bir Hukuk Uygulaması' (2019) 1(1) *Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 39–57

Tezler

Albayrak FĐİ, *Yapay Zekânın Patent Hukuku Çerçevesinde Buluş Sahipliği* (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2023)

Doğan E, *Yapay Zekânın Hukukî Statüsü ve Hukukî Sorumluluğu* (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2022)

İşler Albayrak FD, *Yapay Zekânın Patent Hukuku Çerçevesinde Buluş Sahipliği* (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2023)

Web Kaynakları

<http://jmc.stanford.edu/articles/whatisai/whatisai.html> erişim 20 Kasım 2025

<https://blog.bboxcars.ai/p/the-vanishing-act-of-ai-when-innovation> erişim 21 Kasım 2025

https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/ai_hleg_definition_of_ai_18_december_1.pdf erişim 21 Kasım 2025

<https://theconservation.com/understandig-thefourtypes-of-ai-from-reactive-robots-to-self-aware-beings-67616> erişim 25 Kasım 2025

<https://www.bbc.com/news/technology-61784011> erişim 30 Kasım 2025

<https://cajundiscordian.medium.com/is-lamda-sentient-an-interview-ea64d916d917> erişim 30 Kasım 2025

<https://aws.amazon.com/tr/compare/the-difference-between-machine-learning-and-dep-learning> erişim 01Aralık 2025

<https://news.artnet.com/market/first-ever-artificial-intelligence-portrait-painting-sells-at-christies-1379902> erişim 05Aralık 2025

<https://news.artnet.com/market/first-ever-artificial-intelligence-portrait-painting-sells-at-christies-1379902> erişim 05 Aralık 2025

<https://www.theguardian.com/artanddesign/2023/nov/27/robot-dogs-learning-to-paint-artist-agnieszka-pilat> erişim 05 Aralık 2025

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=AB2AE09417E-DF27348155B7D99565CBC?text=&docid=207682&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12333533> erişim 05 Aralık 2025

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017IP0051> erişim 03 Ocak 2026

Yargı Kararları

Yargıtay, 11. HD, E. 2004/2772, K. 2004/12672, T. 21.12.2004

Yargıtay, HGK, E. 2017/134, K. 2020/474, T. 24.06.2020

Yargıtay, 11. HD, E. 2020/8509, K. 2022/3996, T. 24.05.2022

Resmi Kaynaklar

13.12.1951 tarihli ve 7981 sayılı Resmî Gazete

08.12.2001 tarihli ve 24607 sayılı Resmî Gazete

